

Vooraf

Gert Rijlaarsdam: Contouren van een schrijfvaardigheidsdidactiek

Hoe een schrijfopdracht uit een taalvaardigheidsspeiling en de bijbehorende leerlingproducten gebruikt kunnen worden in een korte lessenreeks, illustreert Gert Rijlaarsdam in de inleiding van dit artikel. Dat voorbeeld bevat de elementen waarmee hij vervolgens enkele contouren van een schrijfvaardigheidsdidactiek uittekent. Inhoudelijk gezien onderscheidt hij drie constructielijnen voor een schrijfvaardigheidscurriculum: taalhandelingen, vaardigheden, en de communicatietheorie. Als leidende principes voor de didactiek komen achtereenvolgens transfer en systematische opbouw aan bod. Bij wijze van synthese presenteert hij een lijstje met beoordelvragen voor schrijfvaardigheidsonderwijs in schoolboeken of eigen cursussen.

André Mottart: De westerse cultuur voorbij. Over literatuur en interculturele opvoeding

In onze multiculturele samenleving moeten jongeren een gevoel van *cultural awareness* ontwikkelen, aldus André Mottart. In dit artikel presenteert hij drie lessenreeksen waarin getracht wordt leerlingen uit de derde graad secundair onderwijs (multi)cultureel bewuster te maken aan de hand van literatuur in de ruimste zin van het woord. In de lessen wordt gebruik gemaakt van een erg gevarieerd aanbod van teksten (een toespraak, fragmenten uit hedendaagse en historische romans, een scenariotekst en filmfragmenten) die niet alleen vanuit het literaire perspectief behandeld worden. De gekozen werkvormen benadrukken telkens de explicitering van het eigen cultureel bepaald gedrag of dat van de 'anderen'.

Jan T'Sas: Taalbeschouwing. Aha! Een zin-loze aanpak!

Traditionele zinsontleding en woordbenoeming leiden tot weinig inzicht in de manier waarop taal in elkaar zit omdat ze voorbijgegaan aan twee aspecten van taalgebruik, namelijk 'betekenis' en 'situatie'. Volgens Jan T'Sas komt het er bij taalbeschouwingsonderwijs op aan dat de leerlingen zelf nadenken over taalverschijnselen en op basis van een groot aantal voorbeelden op zoek gaan naar de systematiek van taal. Hoe dat op een boeiende manier kan, illustreert hij met twee lessenreeksen uit NEEJANDERTAAL, een nieuw handboek inductieve taalbeschouwing voor de eerste en de tweede graad secundair onderwijs. De principes achter deze methode zijn 'zelfontdekkend en probleemoplossend leren' en 'systematiseren'.

Marc Stevens, Wilfried Luyten & Werner Schrauwen: Boeken binnen zonder bellen. Kinderen leren om boekendrempels te overwinnen

Sommige kinderen moeten hoge drempels overwinnen vooraleer ze een boek vastpakken en beginnen lezen. Hoe de leerkracht van het vijfde of zesde leerjaar hen daarbij kan helpen, vertellen Marc Stevens, Wilfried Luyten en Werner Schrauwen in deze bijdrage. In het eerste deel tekenen ze een weg uit die in de eigen klas bewandeld kan worden. De lessenreeks is zo opgezet dat het interessegebied van de leerlingen centraal staat. In verschillende

stappen proberen ze elkaar te overtuigen om een (nieuw soort) boek te gaan lezen. In dit mini-project komen alle aspecten van taalvaardigheid aan bod. Het tweede deel bevat een aantal tips om de drempel van de boekhandel te verlagen.

GROF GESCHUD

Ann De Schryver: Nederlands aan anderstaligen en Nederlands moedertaal. Een verantwoord onderscheid?

N I E U W N I E U W N I E U W

Hebt u nog niks vreemds gemerkt? Niet aandachtig gelezen misschien? Bij het zestiende woord had u het meteen moeten zien: 'leerlingproducten' staat er, met een C! Bij het lezen van dat woord, had er een belletje moeten rinkelen: aha, de eerste Vonk in de nieuwe spelling! Nu de spellinggekte in het onderwijs wat geluwd lijkt, heeft de redactie besloten om de definitieve overstap te wagen.

Elke leraar Nederlands die zichzelf respecteert, is inmiddels bijgeschoold: iedere spellingvoorstelling is immers wegens overdonderend succes meermaals herhaald. Deze bevoorrechte getuigen hebben op hun beurt collega's en ouders ingewijd in de grote nieuwspellinggeheimen. Alle foute schoolboeken zijn genadeloos door de papiermolen gehaald of door alziende spellingcheckers (m/v) gecorrigeerd. Geen enkele leerling zal nog een relict van die vervloekte oude spelling onder ogen krijgen, dat heeft men gezworen! Eindelijk kan de rust in onderwijsland weer terugkeren...

Maar wat als binnenkort de nieuwe inzichten in de schrijfvaardigheidsdidactiek worden gepresenteerd, of als er een nascholingsessie wordt georganiseerd over intercultureel literatuuronderwijs of over inductieve taalbeschouwing? Zal de gekte dan opnieuw toeslaan? Zullen de Rijlaarsdammen, Mottarts en T'Sassen dan ook volle zalen trekken? Of willen alleen de gemotiveerde Vonk-lezers van dat soort vernieuwingen het fijne weten?

Rita Rymenans
hoofdredacteur